

I Elinkeinot

b) Karjanhoito

*Kansallismuseon
Kansatieteellinen osasto*

KALLIO, ILO: Karjapaimenista Ruotsinpyhtäällä

- Tv. v. 1958

kantio 1

Karjanpaimenet.

Lapsena ollessani muodostivat kylien karjanpaimenet "ammattikunnan", jos sitä voi siksi nimittää. Viirilän ja Kuninkaankylän kylissä oli kummallakin kylän karjanpaimen. Nämä paimenet olivat vanhoja ukkoja, jotka eivät enään jaksaneet tehdä raskasta työtä.

Kerron Viirilän paimenista, jotka paremmin tunnen. Varhain aamulla siinä klo 6 - 7 aikana paimen kiipesi korkealle mäelle ja toittotti isolla tuohitorvella signaalin, että lehmät oli, tuotava lähtöpaikalle. Sieltä hän otti karjan haltuunsa ja rupesi johdattamaan sitä metsälaitumelle. Kevätkesän kävivät lehmät metsässä, mutta heinäajan jälkeen ne vietiin kylän isoille peräniityille, joita ei siihen aikaan vielä viljelty. Uusjaon jälkeen ne on otettu viljelykseen. Illalla paimen toi lehmät kylää, josta kunkin talon karja meni kotiinsa. Taloissa oli lehmille aidattu lypsytarja, jossa lehmät yöpyivät. Paimen vei sen talon karjan kotia, jonka ruuassa

hän oli ja söi siellä iltasen. Siellä paimenen tuohikonttiin laitettiin seuraavan päivän eväs.: leipä tai limpun puolikas, palvattua sianlihaa, voita puuaskiin ja maitoa pulloon. Sitte paimen meni kotiansa yksi nukkumaan, alkaakseen uuden päivän seuraavana aamuna torven soitolla. Paimen oli talon ruuassa niin monta päivää perättäin kuin talossa oli lehmiä. Viirilässä oli 10 taloa ja itelliset lisäksi, että siitä kertyi iso karjalouma.

Paitsi ruokaa sai paimen pienen rahapalkan. Muistaakseni se oli 1 markka lehmältä kesässä. Samoin, kutem kylän sepän, niin kuului paimenen parselleihin joulukinkeri. Jouluaatto aamuna paimen lahti kinkeriä keräämään. Kotonani hänelle annettiin: joululippu, rieska, vehnäpitko, kappale sianlihaa, kannu jouluolutta tynnyriin ja viinaa ankkuriin. ^{Se ruusukorppi tai nauri} En muista saiko hän taloista rukiita. Johannes Linankoski on antanut elävän kuvan Vakkolan sepän kinkerimatkasta.

Peltolaidunden tultua käyttöön loppui paimen "virka".

Lopuksi pieni kasku. Eräs isäntämies sanoi paimenukolle:

"Sinä olet taas päässyt toisen kerran paimeneksi". Johon ukko vastasi nokkelasti: " Kyllähän sitä mies virkoja saa, kun itsensä miehenä pitää".